

31.5.2010

Dnro 2684/4/08

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Minna Verronen

LUOTTAMUKSENSUOJA JA ASIANOSAISEN KUULEMISVELVOLLISUUS

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 14.8.2008, 14.9.2008, 17.10.2008, 21.11.2008 ja 26.2.2009 päiväämässäkirjeissä - - - kunnan viranomaisten menettelyä 13-vuotiaan kehitysvammaisen lapsensa iltapäivähoidon koskevassa asiassa. Hän kertoi kunnan lopettaneen hänen lapselleen aiemmin järjestämän iltapäivähoidon ilman ennakoilmoitusta elokuussa 2008. Tätä ennen hänen poikansa hoito oli järjestetty kantelun mukaan erinomaisesti siten, että kunnan palkkaama hoitaja oli ollut lapsen kanssa heidän kotonaan noin klo 14–17 välisen ajan.

Kantelija kertoi ilmoittaneensa 6.6.2008 sähköpostitse sosiaalityöntekijälle aloittavansa työt 4.8.2008 työmatkalla ja kysyneensä ohjeita, mitä mahdollisuuksia hänellä olisi lapsen hoidon järjestelyssä. Kantelija kertoi saaneensa sähköpostiinsa vastauksen, jonka mukaan sosiaalityöntekijä on lomalla 14.7.2008 asti. Hän oli ollut siinä käsityksessä, että sosiaalityöntekijä palaisi asiaan lomansa jälkeen.

Kantelija kertoi tulleen 20.8.2008 järjestetyssä tapaamisessa epäasiallisesti kohdelluksi. Lisäksi hän kertoi pyytäneensä 25.8.2008 perusturvajohtajalta muistioita tapaamisista 28.7.2008 ja 20.8.2008, mutta ensimmäisestä tapaamisesta laadittua muistiota hän ei ollut saanut.

Kantelija arvosteli lisäksi - - - perusturvalautakunnan 13.10.2008 tekemää päätöstä, koska koki päätöksessä mainitun voimassaolon kiusanteoksi sekä päätöksen alkamisajan että päättymisajan osalta. Hän oheisti kanteluunsa mm. kyseisen päätöksen.

- - -

2.1

Perusturvalautakunnan selvitys 10.12.2008

Perusturvalautakunnan selvityksen mukaan kantelijan lapsella oli ollut koulunkäynnin yhteydessä koulunkäyntiavustaja ja kyseessä oli ollut sivistystoimen antama päivähoito palvelu. Lapsen osalle päivähoitoa velvoitteita oli ollut yhteentoista ikävuoteen saakka. Sivistystoimi oli antanut palvelua iltapäivälle koulunkäyntiavustajan kautta. Sosiaalitoimi oli osallistunut koulunkäyntiavustajan palkkauskustannuksiin kahdeksan viikkotunnin verran kevääseen 2008 saakka.

Selvityksen mukaan - - - kuntoutuskeskuksessa oli pidetty neuvottelu toukokuussa 2008, jossa oli todettu voimassa olevat palvelut. Palvelut (jotka oli mainittu edellisessä huoltosuunnitelmassa ja vi-

ranhaltijan päätöksessä 3.4.2006) oli tuolloin todettu riittäviksi, eikä niihin tarvinnut tehdä muutoksia. Seuraavan kerran asiasta oli tarkoitus neuvotella perusturvalautakunnan mukaan keväällä 2009.

Selvityksen mukaan sosiaalityöntekijä ja rehtori olivat sopineet koulunkäyntiavustajan palkkauskustannuksista syksyllä 2007 siten, että sosiaalitoimi ei enää erikseen kustanna koulunkäyntiavustajan palkkauskustannuksia kevään 2008 jälkeen. Vuoden 2008 aikana vammaisten lasten päivähoidon kustannusten talousarviomääräraha ja päätäntävalta on perusturvalautakunnan selvityksen mukaan siirretty sivistystoimen käyttöön, koska päivähoito on kokonaisuudessaan sivistystoimella.

2.2

Sosiaalityöntekijän selvitys 9.12.2008

Sosiaalityöntekijän antaman selvityksen mukaan kantelijan lapsen asiassa oli pidetty huolto- ja palvelusuunnitelman neuvottelu 3.4.2006 ja 5.4.2007. Tämän lisäksi neuvotteluja oli pidetty - - - kuntayhtymässä (kuntoutuskeskuksessa). Näissä neuvotteluissa oli todettu palvelut riittäviksi. Selvityksen mukaan neuvottelut - - - oli pidetty 5.4.2007 ja viimeisin 24.11.2008.

Sosiaalityöntekijän mukaan palvelujen myöntämisestä kantelijan lapselle oli tehty yksi päätös 3.4.2006. Päätös oli tehty toistaiseksi voimassa olevaksi. Päätöstä ei ole muutettu.

Sosiaalityöntekijä kertoi olleensa kantelussa mainittuna aikana myös perusturvajohtajan viransijaisena ja sopineensa rehtorin pyynnöstä hänen kanssaan, että perusturvaosasto osallistui kantelijan lapsen koulunkäyntiavustajan palkkauskustannuksiin kahdeksan viikkotunnin verran elokuusta 2006 toukokuuhun 2007. Sosiaalityöntekijän selvityksen mukaan rehtori oli kysynyt häneltä syksyllä 2007, voidaanko käytäntöä jatkaa vielä talven 2007–2008 ajan. Sosiaalityöntekijän mukaan näin sovittiin, mutta samalla sovittiin, että käytäntö ei enää jatku toukokuun 2008 jälkeen. Jälkeenpäin asiaa tarkastellen sosiaalityöntekijä totesi, että hänen olisi pitänyt tarkistaa vielä keväällä 2008, että koulu-toimessa todellakin ymmärrettiin mitä asiasta oli sovittu. Hänen mukaansa koulutoimen tehtävänä oli ilmoittaa asiakkaalle, jos palveluissa tapahtui muutoksia.

2.3

- - - koulun rehtorin selvitys

- - - koulun rehtorin selvityksen mukaan hän oli tehnyt kolme työsopimusta koulunkäyntiavustajan kanssa kantelijan lapsen avustamisesta olettaen, että osastopäälliköt olivat keskenään sopineet asiasta. Koulunkäyntiavustajan kanssa sovitut järjestelyt lapsen avustamisesta sujuivat aluksi hyvin ja rehtorin saaman tiedon mukaan lapsen huoltaja oli tyytyväinen järjestelyihin. Myöhemmin perheen tilanne selvityksen mukaan muuttui, koska yrittäjäksi ryhtyttyään kantelija joutui toisinaan myös yöpymään työmatkoilla. Avustaja oli rehtorin kertoman mukaan suostunut tarvittaessa yöpymään lapsen kotona huolehtien pojasta. Rehtori ei kertomansa mukaan ollut tiennyt, oliko sosiaalitoimi mukana sopimassa asiaa. Kertyneet ylityötunnit koulunkäyntiavustaja oli saanut takaisin vapaa-aikana koulun ollessa lomalla ja tunnit oli kirjattu sosiaalitoimen menoihin. Sivistys- ja perusturvaosastojen välisessä neuvottelussa sosiaalityöntekijä sanoi rehtorin selvityksen mukaan siirtävänsä 40 000 euron vammaispalvelulain mukaisen lasten päivähoidon järjestämiseen varatut rahat koulutoimen alaisuuteen vastaavaan käyttöön. Näistä rahoista oli rehtorin käsityksen mukaan aiemmin maksettu myös koulunkäyntiavustajan palkka. Rehtorin mukaan - - - kunnan henkilöstöjaosto päätti maksaa koulunkäyntiavustajalle hänen saamatta jääneet palkkakulunsa perusturvaosaston rahoista joulukuussa 2008.

2.4

Koulutusjohtajan selvitys

Sivistysosaston koulutusjohtajan selvityksen mukaan koululaisten iltapäiväkerho on ainoa sivistysosaston järjestämä päivähoitomuoto kouluikäisille lapsille. Kantelija ei ollut hakenut sivistysosaston järjestämää koululaisten iltapäiväkerhopaikkaa lapselleen, joten mitään päätöksiä ei ollut tehty sivistysosastolla. Vammaisten lasten päivähoidon määrärahat ja toiminnot jäivät perusturvaosastolle, kun lasten päivähoito siirtyi sivistysosaston toiminnaksi vuonna 2004.

Koulutusjohtajan selvityksen mukaan vammaisten lasten iltapäivähoidosta ja lomien aikaisesta hoidosta on vastannut perusturvaosasto. Usein hoito on järjestetty siten, että koulunkäyntiavustajat ovat koululaisten ulkopuolella olleet perusturvaosaston palkkalistoilla. Sivistystoimi on tehnyt työsopimukset suurimmalle osalle avustajista ja määrärahasiirrot perusturvaosastolle on tehty vuoden lopussa tehtyjen tuntien mukaan. Koulutusjohtajan mukaan menettelystä on sovittu sosiaalityöntekijän kanssa. Kahden avustajan kohdalla työsopimuksessa on suoraan maininta, että työajasta osa on koulutoimen ja osa perusturvan alaisuudessa. Koulutusjohtaja mainitsi esimerkkinä toisen kehitysvammaisen lapsen, jonka avustaja oli myös yhteisessä käytössä koulutoimessa ja perusturvassa. Kun kyseinen lapsi siirtyi koulun oppilaaksi, hänen avustajansa siirtyi kokonaan perusturvaosaston palvelukseen. Perusturvaosasto on selvityksen mukaan laskuttanut kouluavustajan osuuden kuntayhtymältä ja iltapäivähoidon osuus on jäänyt perusturvaosastolle.

Sivistysosastolla on ollut selvityksen mukaan käsitys, että kantelijan lapsen tarpeita on palvellut paremmin perusturvaosaston lapsen kotiin järjestämä vammaisen lapsen iltapäivähoito. Sivistysosaston ehdotus lapsen iltapäivähoidon järjestämiseksi oli lukuvuodelle 2008–2009 sama järjestely kuin aiemminkin eli yhteinen työntekijä perusturvaosaston kanssa. Työtunnit eivät riittäneet hyvin, joten sivistysosasto tiedusteli perusturvaosaston mahdollisuutta palkata lisäksi toinen avustaja. Sosiaalityöntekijä kuitenkin toi selvityksen mukaan palaverissa esille, että avustaja-asiat järjestetään vammaispalvelulain tarkoittamalla tavalla eikä kunnan palkkaamana avustajana.

Koulutusjohtaja kertoi selvityksessään kutsuneensa kunnan perusturvajohtajan, sosiaalityöntekijän, peruskoulujen rehtorit ja päivähoitohjaajan 13.1.2009 palaveriin, jossa täsmennetään ja sovitetaan yhteiset periaatteet ja toimintatavat lasten iltapäivähoidon ja hoidon järjestämisestä jatkossa kunnassa.

Koulutusjohtajan palaverista laatimasta muistiosta (toimitettu oikeusasiamiehen kansliaan 14.3.2010) ilmenee, että palaverissa todettiin vammaisten lasten päivähoidon, iltapäivähoidon ja muun hoidon järjestämisen periaatteet. Muistion mukaan sivistystoimi vastaa päivähoidosta lapsen kymmeneen ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen tarvittavasta päivähoidosta vastaa perusturvaosasto vammaispalvelun nojalla. Sivistystoimen koululaisten iltapäivähoito on kerhomuotoista toimintaa. Palaverissa sovittiin, että perusturvaosasto käyttää koulujen avustajia edelleen vammaisten lasten hoidon järjestämisessä. Samoin avustajia voidaan käyttää tarvittaessa sijaisina lasten päivähoitossa.

2.5

Kantelijan vastine

Kantelija kertoi kysyneensä kaikkiin lapsenhoitajan yöpymisiin etukäteen luvan sosiaalityöntekijältä. Lisäksi hän kertoi, että hänelle ei ollut todettu missään palaverissa, että hoitokäytäntöä muutetaan ennen elokuuta 2008.

2.6

Lääninhallitus totesi lausunnossaan, että käytännössä perusturvaosasto oli maksanut koulunkäyntiavustajan avustuksesta kunnan sivistysosastolle vain kahdeksan viikkotunnin verran syksystä 2004 kevääseen 2008, koulun lukukausien ajan. Kantelijan lapsen henkilökohtaisena avustajana oli toiminut hänen koulunkäyntiavustajansa, työnantajanaan sivistysosasto. Tämä järjestely oli käytännössä toiminut asiakkaan kannalta hyvin.

Selvitysten mukaan perusturvaosasto oli pitänyt iltapäivähoitoa kokonaisuudessaan koulunkäyntiavustajan toimintana, vaikka perusturvaosasto oli osallistunut kustannuksiin vammaispalvelulain mukaisella päätöksellään. Menettely oli ollut lääninhallituksen mielestä epäselvä, koska käytännössä asiassa ei ollut menetely 3.4.2006 tehdyn päätöksen mukaisesti. Selvityksen mukaan perusturvaosasto oli ollut haluton maksamaan iltapäivähoidon osuutta avustajan palkkaamisesta sivistysosastolle ja lakkauttanut sen lopullisesti elokuussa 2008. Perusturvaosaston toiminnan seurauksena kantelijan lapsi jäi vaille iltapäivähoitajaa siihen asti, kunnes hänen huoltajansa sai sellaisen palkattua. Perusturvaosasto jätti ilmoittamatta asiasta huoltajalle ja katsoi ilmoittamisen kuuluneen sivistysosastolle. Perusturvalautakunnan maksama avustus siirtyi lääninhallituksen käsityksen mukaan tässä vaiheessa kantelijalle.

- - - sivistys- ja perusturvaosaston välillä vallinnut ristiriita palvelun järjestämistä vastaavasta, äkillinen katkos kantelijan ja hänen poikansa saamassa palvelussa ja asiakkaan informoinnin puute olivat lääninhallituksen mielestä erittäin ikävällä tavalla johtaneet sosiaalihuollon asiakaslain vastaiseen asiakkaan huonoon kohteluun. Lääninhallitus katsoi asiakkaan huonoksi kohteluksi myös sen, että sosiaalityöntekijä ei ollut vastannut asiakkaan yhteydenottoopyyntöihin, eikä hoitanut velvollisuuttaan selvittää asiakkaan asiaa, neuvotella asiakkaan kanssa, ratkaista asia asiakkaan edun mukaisella tavalla, ja tiedottaa hänelle ratkaisusta ja hänen oikeuksistaan. Lääninhallitus katsoi, että kokonaisvastuu asiasta on ollut perusturvalautakunnalla ja sen alaisilla viranhaltijoilla, koska lapsen iltapäivähoidon tarve johtuu ensisijaisesti hänen kehitysvammaisuudestaan.

Lääninhallitus katsoi, että iltapäivähoidon järjestäminen kantelijan lapselle oli hänen vammaisuutensa ja siitä aiheutuvat tarpeensa huomioon ottaen ollut selkeästi perusturvan toimialaan kuuluva asia, jota vastuuta perusturvalautakunta ei ole voinut siirtää kunnan sivistystoimelle. Koska lapsi on keskiasteisesti kehitysvammainen lapsi, vastuuta hänen hoitojärjestelyistään äidin työssä ollessa ei myöskään voi siirtää huoltajalle, vaan perusturvalautakunnan tulee vastata sille kuuluvista tehtävistä ja palvelun järjestämisestä.

Saadun selvityksen perusteella lääninhallitus katsoi, että sosiaalityöntekijän olisi tullut kantelijan lapsen palveluista vastaavana viranhaltijana vähintäänkin vastata kantelijan neuvottelupyyntöön ja perusturvaosaston suunnitelmat huomioon ottaen ottaa aktiivisesti yhteyttä häneen neuvottelukseen lapsen iltapäivähoidon jatkumisesta syksyllä 2008. Lääninhallitus katsoi, että perusturvalautakunnan kannan tarkistamiseen palvelun suhteen olisi ollut aihetta. Lääninhallitus perusteli kantaansa erityisesti sillä, että tuolloin sosiaalityöntekijänä ja vs. perusturvajohtajana toiminut oli asiassa aktiivinen sivistysosaston suuntaan, mutta jätti informoimatta asiasta asiakkaalle. Lopuksi lääninhallitus totesi, että sosiaalihuollon asiakaslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 137/1999) mukaan sosiaalihuollossa työskentelevän henkilöstön toiminta- ja ajattelutavan perustana tulisi ensisijassa olla asiakkaan tarpeet, toiveet ja odotukset sellaisina kuin hän ilmaisee. Tavoitteena tulisi olla asiakkaan palveleminen hänelle esille tuomiensa lähtökohtien mukaan eikä auttajan ja organisaation sanelemista tarpeista.

Sosiaalityöntekijän selitys 18.2.2010

Sosiaalityöntekijän antaman selityksen mukaan sivistystoimella oli ollut kyseessä olevaa palvelua varten käytössä erillinen määräraha. Tällöin palvelun tuottaminen oli jäänyt heidän harkintansa varaan. Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avustajan päätöstä ei ollut muutettu. Päätös on edelleen voimassa ja kantelijan mielestä tuntimäärä oli riittävä koska yhdessäkään neuvottelussa vuoden 2008 aikana tai sen jälkeen sitä ei ollut pyydetty korotettavaksi. Myöskään palvelunkäyttö ei ole ollut myönnettyä tuntimäärää vastaava vaan huomattavasti pienempi. Myöhemmin on käynyt ilmi, että aiemmin koulunkäyntiavustajan palvelua oli käytetty huomattavasti yli viikkotuntimäärien ja koulunkäyntiavustajalle oli kertynyt ns. ylitunteja, joita hän oli voinut pitää pois koulun kesäloman aikana. Tällaisesta toiminnasta perusturvaosastolla ei ole ollut tietoa. Sosiaalityöntekijän mukaan - - - kuntoutuskeskuksessa oli tehty kantelijan lasta koskeva erityishuoltopäätökset. Näiden päätösten toteuttamisessa oli sosiaalitoimi ollut mukana mm. henkilökohtaisen avustajan päätöksen muodossa. Lääninhallituksen voimakkaan tuntuiset kannanotot iltapäivähoidon, tiedottamisen ym. osalta tuntuivat sosiaalityöntekijän mukaan hiukan ylimitoitetulta asiaan nähden. Lääninhallituksesta oli häneen oltu yhteydessä vain kirjeellä, jossa oli pyydetty selvitystä asiasta. Lopuksi sosiaalityöntekijä totesi, että yhteistyö kunnan eri hallintokuntien välillä pitäisi olla saumattomampaa ja keskusteluyhteyden joustavampaa, jotta asiat hoituisivat sujuvammin.

2.8

Sosiaalityöntekijän lisäselvitykset 1.3.2010 ja 15.3.2010

Lisäselvityksessään sosiaalityöntekijä totesi, että sosiaalitoimi ei ollut ehtinyt ilmoittaa iltapäivähoidossa tapahtuneesta muutoksesta kantelijalle, koska kantelija oli saanut tiedon viranomaiskokouksesta heti kokouksen jälkeen. Kokous oli ollut iltapäivällä ja sosiaalityöntekijän mukaan heidän tarkoitus oli olla yhteydessä perheeseen seuraavana päivänä. Kantelija oli kuitenkin heti seuraavana aamuna ollut yhteydessä perusturvajohtajaan.

Sosiaalityöntekijän lisäselvityksen mukaan sosiaalitoimessa ei ole tehty mitään muuta päätöstä kuin vammaispalvelulain mukainen henkilökohtaisen avustajan päätös. Hänen mukaansa jos koulunkäyntiavustaja oli toiminut avustajana, niin sosiaalitoimen käsityksen mukaan hän oli toiminut vammaispalvelulain mukaisena henkilökohtaisena avustajana.

3

RATKAISU

Katson sosiaalityöntekijän laiminlyöneen viivytyksettä vastata kantelijan lähettämään sähköposti-tiedusteluun heinäkuussa 2008.

Katson sosiaalityöntekijän menetelleen vastoin hallintolain 34 §:ää ja hyvän hallinnon oikeusperiaatetta (luottamuksensuoja) kun kantelijan lapsen iltapäivähoito lopetettiin ennalta ilmoittamatta 11.8.2008.

Kiinnitän - - - kunnan perusturvaosaston huomiota huolellisuuteen tiedottamisessa sosiaalipalvelujen asiakkaille.

Muilta osin asiassa ei ole ilmennyt aihetta toimenpiteisiin.

Perustelen ratkaisuni seuraavasti.

3.1

Tiedusteluun vastaaminen (työmatka 4.8.2008–6.8.2008)

Kanteliija oli kertomansa mukaan ilmoittanut totuttuun tapaan sähköpostitse sosiaalityöntekijälle 6.6.2008, että hän tarvitsee lapselleen hoitajan 4.8.–6.8.2008 väliseksi ajaksi. Kanteliija tiesi jo tuolloin, että hänen poikansa ei mahtuisi - - - kuntoutuskeskuksen osastoille 4.8.2008, joten hän kertomansa mukaan kysyi sosiaalityöntekijältä muita vaihtoehtoja hoidon järjestämiseksi. Kanteliija kertoi saaneensa asiassa sähköpostivastauksen, jossa ilmoitettiin sosiaalityöntekijän olevan vuosilomalla 14.7.2008 asti. Kanteliija kertoi jääneensä odottamaan sosiaalityöntekijältä vastausta tiedusteluunsa, jota hän ei ollut kuitenkaan saanut.

Kanteliija kertoi menneensä 28.7.2008 sosiaalitoimistoon kysyäkseen asiaa, mutta sosiaalityöntekijä oli poissa. Tämän vuoksi hän oli kysynyt asiaa silloiselta perusturvajohtajalta. Perusturvajohtaja oli vastannut hänelle tiistaina 29.7.2008, että hän voi pyytää tutun hoitajan kotiin, samoin kuin ennenkin, silloin kun - - - kuntoutuskeskuksen hoitopaikat ovat täynnä.

Sosiaalityöntekijä totesi asiaan 18.2.2010 antamassaan selityksessään, että silloinen perusturvajohtaja oli vastannut kantelijan tiedusteluun. Sosiaalityöntekijä oli ollut vuosilomalla kesällä 2008 kahden eri otteeseen ja loma-aika oli sattumalta ollut myös kantelijan ilmoittamana ajankohtana. Lisäselityksessään sosiaalityöntekijä totesi, että hän ei muistanut, että kanteliija olisi kysynyt häneltä aiemmin luvan lapsenhoitajan yöpymisiin. Sosiaalityöntekijä totesi, että tilanteita ei ole ollut usein, koska hän ei muistanut että häneltä olisi kysytty kyseistä asiaa. Sosiaalityöntekijän mukaan muistikuva voi olla vääräkin, mutta se tarkoittaa, että kyselyjä oli ollut vähän.

Tämän asian esittelijä on selvittänyt tapahtunutta vielä entiseltä perusturvajohtajalta puhelimitse 10.3.2010. Tämän mukaan hän oli luvannut 28.7.2008 selvittää kantelijan tiedusteleman asian, koska sosiaalityöntekijä oli ollut tuolloin poissa. Perusturvajohtaja kertoi soittaneensa asiasta sosiaalityöntekijälle ja kysynyt, miten asiassa voidaan toimia. Vastauksen saatuaan perusturvajohtaja oli vastannut kantelijalle seuraavana päivänä.

Kannanotto

Sosiaalityöntekijä ei ollut vastannut kantelijan sähköpostitse perjantaina 6.6.2008 lähettämään tiedusteluun poikansa hoidon järjestämisestä. Sosiaalityöntekijän antaman lisäselvityksen mukaan hän oli ollut kesälomalla 9.6.–13.7.2008 ja 28.7.–1.8.2008 välisinä aikoina. Sosiaalityöntekijän työtehtäviin kuuluvat vammaispalveluasiat - - - kunnassa. Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan viranhaltijan on suoritettava virkasuhteeseen kuuluvat tehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä noudattaen asianomaisia säännöksiä.

Perustuslain 21 §:ssä turvattuun hyvään hallintoon kuuluu muun muassa oikeus saada ilman aiheutonta viivytystä vastaus viranomaisille lähetettyihin asiallisiin kirjeisiin, tiedusteluihin ja pyyntöihin, joihin kirjoittaja selvästi odottaa vastausta. Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Käsitykseni mukaan sosiaalityöntekijä ei ole viivytyksettä vastannut kantelijan sähköpostitiedusteluun lapsensa hoidon järjestämisestä palattuaan ensimmäiseltä lomajaksoltaan 14.7.2008.

3.2

Iltapäivähoidon järjestäminen koulun alkaessa (11.8.2008)

Kantelijan lapsi kävi päivittäin koulua - - - erityiskoulun - - - henkilökohtaisen avustajan tukemana. Hänen iltapäivähoitonsa oli järjestetty kotona - - - kunnan koulunkäyntiavustajan ohjaamana vuonna 2006, vuonna 2007 ja vuoden 2008 kevätlukukauden ajan.

Kantelija kertoi saaneensa tietää poikansa hoitajana toimineelta koulunkäyntiavustajalta koulun alkaessa, että sosiaalityöntekijä oli ilmoittanut samana päivänä viranomaispalaverissa, että koulunkäyntiavustaja ei voisi enää hoitaa hänen poikaansa tämän kotona iltapäivisin koulun jälkeen kunnan työntekijänä. Kantelija kertoi saaneensa tietää asiasta ainoastaan hoitajan kertomana. Lisäksi hän ei ollut saanut kirjallista ilmoitusta käytännön muuttumisesta ja muita ohjeita esimerkiksi hoitajan palkkauskustannuksista. Kantelijan mukaan sosiaalityöntekijä ei ollut maininnut hänelle myöskään - - - kuntayhtymässä pidetyssä palaverissa, että hänen tulisi olla itse työnantajana.

Kantelusta ei ilmennyt, milloin kantelijan mainitsema palaveri oli ollut - - - kuntoutuskeskuksessa.

3.2.1

Päätös ja suunnitelmat

- - - kunnan viranhaltija (sosiaalityöntekijä) oli 3.4.2006 antamallaan vammaispalvelupäätöksellä myöntänyt kantelijan lapselle ”huoltosuunnitelma neuvottelun mukaisesti henkilökohtaisen avustajan palkkauskustannuksiin” viisitoista tuntia viikossa. Päätöksen lopussa mainitaan vammaispalvelulaki.

Kantelija ja sosiaalityöntekijä olivat laatineet kantelijan lapsen palvelu- ja tukisuunnitelman 5.4.2007, jossa todetaan sosiaalipalveluiden kohdalla ”henkilökohtaisen avustajan palvelua enintään 15 h/viikko”. Suunnitelman tarkistusajankohdaksi on todettu kevät 2008 tai kesä 2008. Aiemmassa, 3.4.2006 laaditussa, palvelu- ja tukisuunnitelmassa oli myös mainittu sosiaalipalvelukohdassa henkilökohtaisen avustajan palvelua (mutta tuntimäärää ei ollut yksilöity suunnitelmassa tarkemmin).

- - - kuntayhtymässä laaditun (10.4.2007) kuntoutussuunnitelman mukaan kantelijan lapsen iltapäivähoito oli järjestetty kotona henkilökohtaisen avustajan ohjaamana (noin 15 h/viikko). Kuntoutussuunnitelman mukaan päivittäisten toimintojen suhteen lapsi on melko omatoiminen (ohjattava ja muistutettava), mutta hän tarvitsee jatkuvaa valvontaa. Vaarantaju on puutteellinen niin kotona kuin liikenteessäkin. Sosiaalityöntekijä oli osallistunut kuntoutussuunnitelman laadintaan - - - kuntoutuskeskuksessa. Suunnitelmassa todettiin uudelleen arviointi tehtäväksi toukokuun 2009 loppuun mennessä.

Perusturvalautakunnan selvityksen mukaan - - - kuntoutuskeskuksessa olisi pidetty hoitoneuvottelu toukokuussa 2008, jossa oli todettu voimassa olevat palvelut. Myöhemmin tämän asian esittelijän tarkistaessa asiaa sosiaalityöntekijältä, hän ilmoitti 15.3.2010 antamassaan lisäselvityksessä, että tällaista neuvottelua ei kuitenkaan ole ollut toukokuussa 2008. Sosiaalityöntekijän lisäselvityksen mukaan kevään tai kesän neuvottelu siirrettiin saman vuoden syksyyn - - - kuntoutuskeskuksen toiveen mukaisesti ja kaikki osallistujat hyväksyivät muutoksen keväällä 2008.

- - - tehdyssä päätöksessä kantelijan lapsen erityishuollosta (18.6.2007 180 §) ei ollut päätetty iltapäivä- ja aamuhoidosta. Päätöksessä oli kuitenkin suositeltu lapselle avustajaa koulu-aikaan iltapäivä- ja tarvittaessa aamuhoidon ajalle sekä koulun loma-ajan hoidon toteuttamiseksi.

Lääninhallitus piti - - - perusturvaosaston päätöksentekopataa asiakkaan kannalta epäselvänä. Lääninhallituksen mukaan päätökseen tulisi kirjata asiakkaan hakemus ja palvelun tarve ja sen lisäksi päätös sekä laki, jonka nojalla palvelu annetaan.

Hallintolain 44 §:n mukaan kirjallisesta päätöksestä on käytävä ilmi mm. päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu. Lain 45 §:n mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Sosiaalityöntekijän antaman lisäselvityksen mukaan hän teki 3.4.2006 päätöksen kehitysvammaisten erityishuollon palvelujen tarkistusneuvottelussa, joka oli myös sovittu huoltopalvelusuunnitelman tarkistusneuvotteluksi, esille tulleiden asioiden pohjalta.

Viranhaltijan 3.4.2006 tekemästä päätöksestä ilmeni yksilöidysti tuntimäärä, joka korvataan henkilökohtaisen avustajan kustannuksista sekä laki, jonka perusteella se myönnettiin. Tämän vuoksi en katso asian antavan minulle laillisuusvalvojana aihetta enempään.

3.2.2

Säännökset ja lakien välisistä suhteista

Sosiaalihuoltolain 17 §:n 2 momentin mukaan kunnan on huolehdittava muun muassa lasten päivähoidon, kehitysvammaisten erityishuollon ja vammaisuuden perusteella järjestettävien palvelujen ja tukitoimien järjestämisestä ja muiden sosiaalipalveluiden järjestämisestä sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (jäljempänä kehitysvammalaki) 1 §:n mukaan tässä laissa säädetään erityishuollon antamisesta henkilölle, joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiin palveluja. Erityishuollon tarkoitus on säännöksen mukaan edistää tässä laissa tarkoitetun henkilön suoriutumista päivittäisistä toiminnoista, hänen omintakeista toimeentuloaan ja sopeutumistaan yhteiskuntaan sekä turvata hänen tarvitsemansa hoito ja muu huolenpito.

Kehitysvammalain 2 §:ssä on luettelo erityishuoltoon kuuluvista palveluista ja tukitoimista. Pykälän mukaan erityishuoltoon kuuluu mm. yksilöllinen hoito ja muu huolenpito (6 kohta). Pykälässä ei ole tarkemmin määritelty palvelujen ja tukitoimien sisältöä. Luettelo on esimerkinomainen.

Kehitysvammalain 34 §:n mukaan erityishuollon yksilölliseksi toteuttamiseksi tulee hyväksyä erityishuolto-ohjelma jokaista erityishuollon tarpeessa olevaa henkilöä varten. Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun asetuksen 4 §:n mukaan erityishuolto-ohjelman tulee sisältää suunnitelmaannettavasta erityishuollosta, sen toteuttamistavasta sekä siitä, milloin erityishuolto-ohjelma viimeistään otetaan tarkistettavaksi.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (jäljempänä vammaispalvelulain ja -asetuksen) 4 §:n mukaan vammaispalvelulaki on toissijainen. Sen mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai etuuksia muun lain nojalla tai jos niiden saanti viivästyy. Tuolloin voimassa olleen vammaispalveluasetuksen 2 §:n mukaan vammaisen henkilön tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi oli yhdessä hänen ja hänen huoltajansa kanssa tarvittaessa laadittava palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelman tuli tarvittaessa sisältää myös muita kuin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa tarkoitettuja palveluja. Palvelusuunnitelma oli tarkistettava tarpeen mukaan.

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle mm. henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista (8 § 2 mom).

Vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta ja muista tämän lain toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista (9 §). Tapahtuma-aikaan voimassa olleen asetuksen 16 §:n mukaan kustannukset henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta voitiin korvata sellaiselle henkilölle, joka tarvitsi runsaasti toisen henkilön apua kotona jokapäiväiseen elämään liittyvissä asioissa tai kodin ulkopuolella asioiden hoitamisessa, opiskelussa, harrastuksissa, työssä ja yleensä yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Kustannuksiksi luettiin myös työnantajan maksettavaksi kuuluvat lakisääteiset maksut ja korvaukset sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut. Vammaista henkilöä oli tarvittaessa ohjattava ja autettava avustajan palkkaukseen liittyvissä asioissa.

Kehitysvammalaki ei sisällä säännöksiä koululaisten iltapäivähoidosta. Kehitysvammaisen lapsen iltapäivähoito voidaan toteuttaa kehitysvammalain mukaisena erityishuoltona tai vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avustajan avulla tai lasten päivähoidosta annetun lain mukaisena päivähoitona (laki lasten päivähoidosta 2 §) tai perusopetuslain mukaisena koululaisten iltapäivätoimintana. Palvelumuodon valinta yksittäistapauksessa riippuu palveluntarpeesta ja siitä, mikä katsotaan tarkoituksenmukaisimmaksi palvelumuodoksi.

Kehitysvammalaki on toissijainen verrattuna yleiseen sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön. Kehitysvammalaissa on omaksuttu normaaliusperiaate, jonka mukaan yleiset peruspalvelut (esimerkiksi lasten päivähoito) ovat ensisijaisia ja erityishuollon palvelut vasta toissijaisia. Erityishuollon palvelut tulevat siis kyseeseen, jos henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla. Kehitysvammaiselle henkilölle syntyy oikeus saada tarpeiden mukaista erityishuoltoa, mutta ei oikeutta tiettyihin yksittäisiin tai tietyllä tavalla järjestettyihin kehitysvammalaissa mainittuihin palveluihin.

Lääninhallitus on lausunnossaan katsonut, että henkilökohtaisen avustajan antama iltapäivähoito kantelijan lapsen kotona koulupäivän jälkeen on sisällöltään ollut kehitysvammaisten erityishuoltolain 2 §:n 6 kohdassa tarkoitettua yksilöllistä hoitoa ja muuta huolenpitoa, jota lapsi on tosiasiasakin tarvinnut. Palvelun järjestäminen vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avustajan avulla on ollut lääninhallituksen käsityksen mukaan taitamatonta lain soveltamista ja tässä tilanteessa myös asiakkaan kannalta keinotekoinen ja hänen etunsa vastainen ratkaisu.

Lääninhallituksen lausunnon antamisen jälkeen kehitysvammalain ja vammaispalvelulain suhdetta on nyt selkiinnytetty vammaispalvelulain 4 §:n muutoksella 1.9.2009 lukien. Tämän mukaan kehitysvammalain 1 §:ssä tarkoitettulle henkilölle järjestetään hänen vammansa edellyttämät palvelut ja tukitoimet ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla siltä osin kuin ne ovat hänen palvelutarpeeseensa nähden riittäviä ja sopivia sekä muutoinkin hänen etunsa mukaisia. Hallituksen esityksessä todettiin (HE 166/2008 vp, s. 14), että muutos oli askel kohti hallitusohjelman tavoitetta, jonka mukaan vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämistä jatketaan. Hallituksen esityksessä todettiin kuitenkin, että muutoksella ei tarkoitettu puuttua kehitysvammalain ja muiden lakien suhteeseen.

3.2.3

Iltapäivähoidon järjestäminen

Perusturvaosastolla ja sivistystoimella oli ollut eri käsitys siitä, mitä palvelua kantelijan lapselle järjestetty iltapäivähoito oli ollut. Perusturvaosaston mielestä kyseessä oli sivistystoimen järjestämä päivähoito kun taas sivistystoimen mielestä kyseessä oli perusturvaosaston lapsen kotiin järjestämä vammaisen lapsen iltapäivähoito. Asian on tehnyt osaltaan vielä epäselvemmäksi perusturvaosas-

ton viranhaltijan (sosiaalityöntekijä) ja sivistystoimen viranhaltijan (rehtori) keskenään tekemä suullinen sopimus iltapäivähoidon toteuttamisesta ja toteuttamisen kestosta, koska he olivat olleet eri mieltä sopimuksen sisällöstä.

Perusturvalautakunnan selvityksen mukaan sivistystoimi on vastannut kantelijan lapsen päivähoitosta yhteentoista ikävuoteen asti. Lapsi on kuitenkin täyttänyt yksitoista vuotta jo vuonna 2006. Tästä huolimatta perusturvalautakunnan mielestä lapsen iltapäivähoito oli ollut sivistystoimen päivähoitopalvelua keväällä 2008.

Saadun selvityksen mukaan kantelijalla ei ole ollut tietoa siitä, että koulunkäyntiavustaja ei voisi enää syksyllä jatkaa hänen lapsen iltapäivähoitajana kuten aiemmin. Myös sivistysjohtajan käsitys oli, että tarvittu hoito järjestetään entiseen tapaan. Sivistysosaston ehdotus kantelijan lapsen iltapäivähoidon järjestämiseksi olikin lukuvuodelle 2008–2009 sama järjestely kuin aiemmin eli yhteinen työntekijä perusturvaosaston kanssa.

Sosiaalityöntekijän selvityksen mukaan perusturvaosasto ei ollut tehnyt päätöstä koulunkäyntiavustajan toimimisesta kantelijan lapsen avustajana koulupäivän jälkeen vaan koulupäivän jälkeisen ajan osalta kaikki päätäntä ja työnantajan toimenpiteet on tehty koulutoimessa. Sosiaalityöntekijän mukaan perusturvaosastolla tehty päätös noudatti huolto- ja palvelusuunnitelmissa sovittuja palveluja. Yhdessäkään huolto- ja palvelusuunnitelma neuvottelussa tai - - - kuntayhtymän neuvotteluissa ei hänen mukaansa ollut tullut ilmi, että päätetyt palvelut eivät olisi riittäviä tai niitä olisi liian vähän. Päätettyjä palveluja ei ollut käytetty maksimissaan minään vuonna. Huomattavaa olisi se, että viimeinen neuvottelu - - - kuntayhtymän ja äidin ja perusturvaosaston välillä oli ollut marraskuussa 2008 ja tällöin oli myös yhdessä todettu, että myönnetty palvelut olivat riittävät.

3.2.4

Arviointi

Käytännössä iltapäivähoitoa ei ollut järjestetty kantelijan lapselle viranhaltijan (sosiaalityöntekijä) 3.4.2006 tekemän päätöksen mukaisesti (vammapalvelulain mukaan myönnetty henkilökohtaisen avustajan palkkauskustannuksiin 15 tuntia / viikko) vuonna 2006, vuonna 2007 tai vuoden 2008 keväällä tai kesällä. Mikäli asiassa olisi menetetty viranhaltijan tekemän päätöksen mukaisesti, olisi vammaisen henkilö (tai oikeastaan hänen huoltajansa) itse palkannut avustajan ja toiminut avustajan työnantajana. Koulunkäyntiavustajan palkan oli kuitenkin maksanut sivistystoimi ja perusturvaosasto oli osallistunut suullisen sopimuksen perusteella palkan maksuun. Tällainen menettely oli jatkunut siis jo useamman vuoden, myös sen jälkeen kun lapsi oli täyttänyt yksitoista vuotta (2006), vaikka perusturvalautakunnan selvityksen mukaan lapsen osalle päivähoiton velvoitteita oli ollut vain yhteentoista ikävuoteen saakka (vrt. sivistystoimen mukaan lapsen kymmeneen ikävuoteen saakka). Sosiaalityöntekijä oli ollut mukana - - - kuntoutuskeskuksessa laatimassa kuntoutussuunnitelmaa, jossa oli todettu iltapäivähoito sen sisältöiseksi, miten se olikin käytännössä toteutettu vuoden 2008 kevätlukukauden loppuun asti.

Asiassa esitetyn selvityksen mukaan kyseessä ei käsitykseni mukaan ole ollut sivistystoimen järjestämä päivähoito vaan kyseessä on ollut perusturvaosaston toimialaan kuuluva palvelu, jossa työntekijänä toimi sivistystoimen palkkaama koulunkäyntiavustaja. Asiakkaan kannalta ei ole merkitystä sillä, minkä sektorin alaisuudessa palvelu kunnassa järjestetään. Oikeusasiamies ei voi puuttua kunnan itsehallintoon eikä kustannusten jakaantumiseen kunnan sisällä. Kunta ratkaisee järjestämiensä palvelujen kustannusten jakamisen eri hallintokuntien välillä itse.

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava riittävät sosiaali- ja terveystalvet sen mukaan kuin niistä on laissa säädetty. Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (jäljempänä asiakaslaki) 6 §:n mukaan sosiaalihuollon järjestämisen tulee perustua viranomaisen tekemään päätökseen. Kantelijan lapsen iltapäivähoito oli toteutettu siten, että kunnan palkkaama koulunkäyntiavustaja oli ollut lapsen kotona. Näin oli myös 5.4.2007 tehdyssä kuntoutussuunnitelmassa määritelty iltapäivähoidon toteuttamisesta (lapsen iltapäivähoito on järjestetty kotona henkilökohtaisen avustajan ohjaamana, noin 15 tuntia viikossa).

Lääninhallituksen lausunnon mukaan kantelijan lapsen iltapäivähoidon järjestämisessä oli ollut sellaisia puutteita, että toiminta ei ole ollut sosiaalihuollon asiakaslain eikä hyvän hallinnon mukaista.

Hallintolain 6 §:ssä on lueteltu hallinnon yleiset oikeusperiaatteet. Tällaisen periaatteen (luottamussuojaperiaate) mukaan viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) perusteluissa on todettu, että hallintolaisissa tarkoitetun luottamussuojan kohteena ovat oikeusjärjestyksen perusteella oikeutetut odotukset. Oikeutettu odotus kohdistuu sekä oikeussuhteen pysyvyyteen että siihen, että viranomainen noudattaa sillä olevia velvollisuuksia. Tällaisiksi perusvelvollisuuksiksi on katsottu muun muassa velvollisuus noudattaa tekemiään päätöksiä ja antamia lupauksia ja velvollisuus noudattaa omaksuttua tulkintalinjaa. (ks. Olli Mäenpää: Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet, Edita 2003, s. 95-).

Selvityksen mukaan kantelijan lapsen iltapäivähoitajana oli ollut sama henkilö kolme vuotta. Kun otetaan huomioon, että viranhaltijapäätöksestä poikkeava käytäntö oli jatkunut näin pitkään, oli kantelijalle syntynyt käsitykseni mukaan oikeutettu odotus, että myös syksyllä 2008 sama käytäntö iltapäivähoidon osalta jatkuu. Kun näin ei kuitenkaan tapahtunut, katson ensinnäkin, että asiassa oli rikottu luottamussuojan periaatetta iltapäivähoidon loppuessa ennalta ilmoittamatta.

Sosiaalityöntekijä ei antamansa selvityksen mukaan ollut myöskään ottanut kantelijaan yhteyttä ja ilmoittanut iltapäivähoitoa koskevasta muutoksesta ennen koulun alkua. Käsitykseni mukaan asiassa olisi pitänyt kuulla häntä ennen kuin iltapäivähoidon järjestämistapaa muutettiin. Hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Sosiaalihuollon asiakaslain 4 ja 5 §:ssä korostetaan, että asiakkaalle tulee selvittää erilaiset vaihtoehdot ja niiden vaikutukset sekä muut seikat, joilla on merkitystä hänen asiassaan. Samoin niissä korostetaan asiakkaan mielipiteen huomioon ottamista.

Totean lisäksi yleisellä tasolla, että kehitysvammaisen lapsen palvelujen ja tukitoimien toteutuminen edellyttää näkemykseni mukaan viranomaisten aktiivisia toimia lapsen hoidon järjestämisessä. Kunnan viranomaisten tulisikin kiinnittää erityistä huomiota vammaisen lapsen palveluiden järjestämisen suunnitteluun ja tehtyjen suunnitelmien säännölliseen seurantaan ja uudelleen arvioimiseen. Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 4 §:n mukaan asiakkaalla on oikeus hyvään sosiaalihuoltoon ja hyvään kohteluun.

3.3

Viranhaltijan 13.10.2008 tekemä päätös

Sosiaalityöntekijän selvityksen mukaan kantelijalle lähetetty - - - perusturvalautakunnan alaisen viranhaltijan 13.10.2008 tekemä päätös ei ole ollut uusi päätös vaan atk-järjestelmän muutoksesta johtuva siirtopäätös.

Perusturvalautakunnan antaman selvityksen mukaan - - - kunnan sosiaalitoimen atk-järjestelmä oli uusittu ja otettu käyttöön vuoden 2008 aikana. Entiset asiakkuudet oli siirretty uuteen ohjelmaan yk-

sitellen ja voimassa ollut päätös oli tallennettu saman sisältöisenä kuin se oli ollut vanhassa järjestelmässä. Selvityksen mukaan kantelijalle lähetetty kirje oli ollut ilmoitus asian siirtämisestä uuteen atk-järjestelmään, eikä uusi päätös. Päätöksen alkupäivämäärä oli selvityksen mukaan uuden atk-järjestelmän käyttöönottopäivä 1.1.2008 tilastointitarpeen vuoksi. Päätökseen kirjattua päättymispäivää 31.12.2030 lautakunta selvittää siten, että päivämäärän antaminen oli ollut ohjelman puolesta pakollinen tieto, joka oli myöhemmin lautakunnan selvityksen mukaan saatu muutettua epäpakolliseksi. Perusturvalautakunnan selvityksen mukaan sosiaalitoimen asiakkaille oli lähetetty atk-järjestelmän muuttumisesta kertova kirje, mutta kantelijalle ei tällaista kirjettä ollut selvityksen mukaan syystä tai toisesta toimitettu. Perusturvalautakunta ilmoitti pyytäneensä kantelijalta erikseen tietoa, mihin ajankohtaan hän haluaa päättää päätöksen.

Perusturvalautakunta hylkäsi kantelijan oikaisuvaatimuksen 10.12.2008. Päätöksen mukaan kantelijan kanssa tulee neuvotella päätöksen viimeisestä voimassaolopäivästä.

Lääninhallitus katsoi, että perusturvaosaston tiedottamistapa asiakkaille atk-järjestelmän muutoksesta ei vastannut hyvän hallintotavan mukaista menettelyä. Tiedotteena lähetetty asiakirja oli ulko näöltään niin päätöstä muistuttava, että se oli ollut omiaan saattamaan asiakkaan hämmennyksiin. Sosiaalihuoltolain 13 §:n mukaan kunnan on huolehdittava sosiaalihuoltoa ja muuta sosiaaliturvaa koskevan tiedotustoiminnan järjestämisestä. Kun sosiaalipalveluissa tapahtuu muutoksia, joilla on vaikutusta asiakkaiden asemaan ja oikeuksiin, niistä tulee tiedottaa kuntalaisille ja asiakkaille selkeästi ja yhdenvertaisesti.

Yhdyn lääninhallituksen lausuntoon siltä osin kun se katsoi perusturvaosaston tiedottamisen olleen huolimaton atk-järjestelmän muutoksesta, koska perusturvaosasto oli tiedottanut muutoksesta selvityksen mukaan muille sosiaalipalvelujen asiakkaille, mutta ei kantelijalle. Hänelle oli lähetetty viranhaltijan 13.10.2008 tekemä päätös, jossa sen oli todettu olevan asiakirjan siirto edellisestä atk-järjestelmästä. Käsitykseni mukaan päätöksessä mainittu aika (päätös ajalle 1.1.2008–31.12.2030) oli ollut omiaan tekemään päätöksen epäselväksi eikä se enää sisällöltään ollutkaan tämän vuoksi samanlainen kuin aiemmin 3.4.2006 tehty päätös (voimassa 3.4.2006 alkaen ilman päättymispäivää). Atk-järjestelmän muutos ei ole hyväksyttävä peruste muuttaa päätöksen sisältöä. Koska perusturvalautakunnan päätöksen mukaan kantelijan kanssa tulee neuvotella päätöksen viimeisestä voimassaolopäivästä, ei asia enää anna minulle aihetta enempään.

3.4

Muut asiat

Neuvottelu 20.8.2008

Kantelija koki tulleen epäasiallisesti kohdelluksi 20.8.2008 järjestetyssä neuvottelussa. Lisäksi hänen mukaansa palaverista pidetystä muistiosta on jätetty pois oleellisia asioita. Kantelijan mukaan sosiaalityöntekijä ilmoitti neuvottelussa, ettei ole hänen asiansa ilmoitella, jos joku palvelu lopetetaan. Tällöin perusturvajohtaja oli ilmoittanut sosiaalityöntekijälle, että kyllä se on kunnan asia ilmoittaa.

Muistiosta ilmenee, että sosiaalityöntekijä oli kysynyt, miten tavallisessa (ei siis erityis-) perheessä tai yksinhuoltajaperheessä lapsen hoitojärjestelyt voisivat toimia ottaen huomioon sen, että äiti on yksinhuoltaja ja hänellä on myyntityö, joka on kausittaista ja osin epäsäännöllistä työaikaa vaativaa. Kantelija oli pitänyt sosiaalityöntekijän toteamusta epäasiallisena.

Sosiaalityöntekijän selvityksen mukaan neuvottelun kulku oli kuvattu muistiossa tapahtuneen kaltaisesti.

Neuvottelusta laaditusta muistiosta voidaan päätellä, että neuvottelussa oli kyse laajemmastakin hoidon järjestämisestä kuin pelkästään iltapäivähoidosta kello 14–17 välisenä aikana. Käytettävissä olevan selvityksen valossa ei ole mielestäni osoitettu, että neuvottelussa kantelijaa olisi kohdeltu toimenpiteitani edellyttävällä tavalla lainvastaisesti tai että muistion laadinnassa olisi menetelty velvollisuuksia laiminlyöden.

Muistion lähettäminen tiedoksi

Kantelija kertoi 26.2.2009 lähettämässään sähköpostiviestissä, että ei ollut saanut tiedokseen silloisen perusturvajohtajan laatimaa muistiota, jonka hän oli pyytänyt tapaamisesta 28.7.2008 (20.8.2008 pidetystä neuvottelusta laaditun muistion hän oli saanut).

Perusturvajohtaja kertoi puhelimitse 4.3.2010 tämän asian esittelijälle, että hän ei ollut ehtinyt lähettää kyseistä muistiota (kuten ei tapaamisesta 20.8.2008 laadittua muistiota) kantelijalle työpaikan vaihdoksen vuoksi (elokuun lopussa 2008). Hän oli kertomansa mukaan jättänyt kyseiset muistiot perusturvaosastolle edelleen lähetettäväksi kantelijalle.

Sosiaalityöntekijän antaman selvityksen mukaan perusturvaosastolla olevien asiakirjojen mukaan silloinen perusturvajohtaja oli jättänyt asian hänen jälkeensä perusturvajohtajaksi tulleen hoidettavaksi. Sosiaalityöntekijä kertoi keskustelleensa asiasta nykyisen perusturvajohtajan kanssa, mutta hän ei ollut myöskään tietoinen postituksesta.

Perusturvajohtaja, jolle asia jätettiin hoidettavaksi on ollut perusturvajohtajana - - - kunnassa 31.1.2009 asti eikä hän ole tämän jälkeen ollut enää kunnan palveluksessa. Näin ollen asiassa ei ole voitu selvittää, mistä syystä tapaamisesta 28.7.2008 laadittu muistio oli jäänyt lähettämättä tiedoksi kantelijalle syksyllä 2008.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.1 ja 3.2.4 esittämäni käsityksen sosiaalityöntekijän menettelyn virheellisyydestä hänen tietoonsa. Lisäksi saatan edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsityksen perusturvaosaston tietoon.

Edellä mainituissa tarkoituksissa lähetän sosiaalityöntekijälle ja perusturvaosastolle jäljennökset tästä päätöksestäni.